

Міністерство культури та інформаційної політики України
Комунальний вищий навчальний заклад
«Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки»
Дніпропетровської обласної ради»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчально-виховної
діяльності КВНЗ «Дніпропетровська
академія музики ім. М. Глінки» ДОР»

Віталій КАРАСЬ

«31» серпня 2023 року

СИЛАБУС
ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СУЧАСНЕ ВИКОНАВСЬКЕ МИСТЕЦТВО»
кафедра оркестрових інструментів

Рівень вищої освіти – другий

Ступінь вищої освіти – Магістр

Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність – 025 «Музичне мистецтво»

Освітньо-наукова програма – «Музичне мистецтво»

Д н і п р о
2 0 2 3

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ. Вибіркова дисципліна «Сучасне виконавське мистецтво» віддзеркалює новітні тенденції та вимоги музичного світу з його широким спектром музичної мізансцени та здатності до викликів сучасної композиторської налаштованості. У світлі постійних змін у сфері мистецтва і музики зокрема, актуальність дослідження та вивчення новітніх тенденцій у виконавському мистецтві стає надзвичайно важливою. Зосередження на оркестрових інструментах у контексті «сучасності» дозволяє студентам розвивати не лише технічні вміння, а й адаптуватися до музичного середовища ХХІ століття, в якому не лише роль інструментів, але і постать самого виконавця, постійно переосмислюється-переоцінюється. Вивчення цієї дисципліни дозволяє майбутнім виконавцям-інструменталістам освоювати нові підходи до виконавської практики, а також розуміти багатогранні прояви сучасності та тенденції у створенні особливого інтерпретативного бачення змісту музики, що є ключовим фактором для їхнього успішного професійного зростання у галузі музичного мистецтва.

КОМПЕТЕНТНОСТІ. У межах курсу здобувачів другого (освітньо-наукового) рівня вищої освіти формують загальні компетентності, передбачені освітньо-науковою програмою Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки.

Інтегральна:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі музичної професійної діяльності та здійснення інновацій в теорії, історії музики, у педагогіці.

Загальні:

ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 8 Здатність працювати в міжнародному контексті

Фахові:

ФК 2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.

ФК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.

ФК 6. Здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.

ФК 7. Здатність аналізувати виконання музичних творів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.

ФК 9. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність в закладах вищої освіти.

ТРИВАЛІСТЬ КУРСУ. Кількість кредитів ЄКТС – 4, курс – перший, семестр II, загальний обсяг – 120 годин, з них практичних – 42 години, самостійних – 78 годин.

МЕТОЮ викладання навчальної дисципліни «Сучасне виконавське мистецтво» є сформуванню готовності магістрів до вирішення актуальних проблем сучасного виконавського мистецтва.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

ПРН 3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.

ПРН 6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

ПРН 7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ В СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНІЙ ПОСЛІДОВНОСТІ. Дисципліна «Сучасне виконавське мистецтво» займає важливе місце у структурно-логічній послідовності навчальних дисциплін, оскільки дозволяє студентам ознайомитися з актуальними тенденціями та інноваціями у мистецтві та розвиває їх аналітичний та творчий потенціал студентів. Для набуття практичного досвіду з предмету необхідні знання з дисциплін «Фах/виконавство». «Клас ансамблю». Дисципліна «Сучасне виконавське мистецтво» пов'язана з вивченням наступних дисциплін циклу професійної та практичної підготовки: «Клас ансамблю», «Оркестровий клас».

МЕТА вивчення дисципліни «Сучасне виконавське мистецтво» полягає у створенні комплексної освітньо-наукової програми, яка налаштована до розкриття та вивчення нових тенденцій – сучасних «стилів-манер» виконавської практики і композиторської творчості та їх застосуванні в практичній діяльності студентів.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ. Дисципліна «Сучасне виконавське мистецтво» реалізується у вигляді практичних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ. Методи навчання базуються на: *компаративному аналізі* музики і виконавських «стилів-манер»; *демонстраційному підході* із залученням музичного інструментарію, комп'ютерної техніки, аудіо- та відео-файлів виконавсько-текстологічних зразків; *виконавсько-органологічному та виконавсько-текстологічному аналізі*, що направлені на відображення філософсько-естетичних концептів та виконавської техніки сучасних музичних творів; *інструментознавчий підхід* до засадничих рис музики, яка базується у смисловій налаштованості до певної географії музичного інструментарію, що є важливим у подоланні виконавської дистанції по принципу «захід-схід»; *системний підхід* – збирання інформації; комплексний *міждисциплінарний* метод, основу якого становлять *естетико-художній, аналітичний, історико-стильовий, жанровий та семантичний*, що є традиційними для української вищої освіти і українського музикознавства та

необхідними в обґрунтуванні проявів духової творчості в межах «Сучасного виконавського мистецтва».

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний блок 1.

Теоретико-методологічні засади трансформації музичної експресії кінця ХХ – початку ХХІ століття.

Тема 1.1 Пост-авангард як феномен культури і музики ХХ – початку ХХІ століття.

Тема 1.2 Категорія «сучасність» як форма інтерпретативного часу і мови музики ХХІ століття.

Тематичний блок 2.

Аспекти сучасного виконавського мистецтва у контексті музичної географії національних музично-виконавських шкіл ХХІ століття.

Тема 2.1 Європейські новітні тенденції у сфері музики: композиторський і виконавський фактор (Франція, Італія, Німеччина та ін.).

Тема 2.2 Музична ситуація Північної і Південної Америки: діяльність відомих композиторів, виконавців та колективів ХХІ століття.

Тема 2.3 Актуальність здобутків країн музичного Сходу (Китай, Японія, Індія) у контексті нового часу.

Тематичний блок 3.

Специфіка сучасного українського музичного мистецтва у налаштованості до «нової музики»: композиторський та виконавський аспекти духової творчості.

Тема 3.1 Твори для духових інструментів: особливості жанрової палітри та засобів виразності.

Тема 3.2 Мистецький ареол України у контексті творчих універсалій ключових музичних заходів країни.

Тематичний блок 4.

Ритуально-духовні засади в музиці ХХІ століття з їх пролонгацією у самодостатню художньо-образну сферу.

Тема 4.1 Феномен тиші у музиці ХХІ століття та її презентанта.

Тема 4.2 Феномен медитативності-споглядальності у музиці для духових інструментів і виконавська репрезентація.

Тема 4.3 Числова семантика у музиці ХХІ століття та виконавські ідеї її втілення: на прикладі творчості Гергеллі Ітцесса.

Тематичний блок 5.

Універсалізація інструменталіста-виконавця як особлива риса у музичному мистецтві ХХІ ст.

Тема 5.1 «Виконавець-педагог», «Виконавець-композитор», «Виконавець-дослідник»: аспект універсалізації особистості у мистецтві ХХІ ст.

Тема 5.2 Основні принципи методики розробки музичного матеріалу: на прикладі композиторів-виконавців і педагогів сучасності.

Тема 5.3 Типології сучасного виконавського мистецтва як підґрунтя для творчого втілення музичних творів.

Тематичний блок 6.

Наукові підходи у дослідженні теорії сучасного виконавського мистецтва (духові та ударні інструменти).

Тема 6.1 Методи аналізу сучасних тенденцій у виконавському мистецтві.

Тема 6.2 Психологічні аспекти виконавського мистецтва.

Тема 6.3 Вивчення впливу сучасних технологій та медіа на виконавське мистецтво.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ. До контрольних заходів відносяться поточний та підсумковий контроль. **Поточний контроль** включає до себе перевірку засвоєння матеріалу вибіркових тем курсу згідно з тематичним планом шляхом виконання самостійних та практичних завдань. **Підсумковий контроль** – **залік** наприкінці II семестру – проводиться з метою оцінки результатів навчання в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою, і в терміни, встановлені навчальним планом. Основними формами контролю знань є *опитування-обговорення, термінологічний диктант, вікторина (слухова орієнтація в музиці) перевірка самостійних робіт магістрів та їх колективна презентація (робота в групі) на занятті.*

ПОЛІТИКА КУРСУ («Правила гри»). Курс передбачає самостійну роботу та роботу у колективі. Середовище на занятті є творчим, відкритим до конструктивної критики. Усі завдання, передбачені програмою мають бути виконані у встановлений термін. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності. Пропуски занять магістрами припустимі тільки з поважних причин та підлягають відпрацюванню.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Корбен Г. Історія тиші: від ренесансу до наших днів. Львів–Київ: Видавництво Аннети Антоненко; Ніка -центр; 2023, 144 с.
2. Грібіненко Ю. О. Тембровий континуум камерної музики Юлії Гомельської. Явище школи в музичному виконавстві та музикознавстві: історія та сучасність. *Матеріали III міжнародної науково–творчої онлайн–конференції* (25–26 лист. 2021 р.). Одеса: 2021. С. 56–59.
3. Громченко В. В. Духове соло в європейській академічній композиторській та виконавській творчості ХХ – початку ХХІ ст. (тенденції розвитку, специфіка, систематика): монографія. Київ – Дніпро: ЛІРА, 2020. 304 с.
4. Данильченко Ю. Гергей Ітцес – композитор авангардної музики для флейти. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич: Вип. 36, том 1, 2021. С. 67–73.
5. Карп'як А. Я. Концепційні засади художнього мислення сучасного флейтиста. Львів: Наукове товариство ім. Т. Г. Шевченка, 2013. 378 с.
6. Кравченко Н. Ю. Буддійсько-медитативні відголоски сякухаті у флейтових соло композиціях В. Офферманса в контексті «Захід-Схід». *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич, 2022. Випуск 49, том 1. С. 76–81.
7. Кравченко Н. Ю. Феномен медитативності у флейтовій музиці епохи пост-авангарду: дис... наук., ступ. доктора філософії. ОНМА ім. А. В. Нежданової: Одеса, 2022. 214 с.

8. Лаврик Н. І. Деякі питання виконавської інтерпретації камерних творів сучасних українських композиторів. *Музичне мистецтво*. 2005. В. 5. С. 178–188.
9. Мимрик М. Р. Особливості формування темброво-виражальних можливостей саксофона (на прикладі камерно-інструментальної творчості Ю. Гомельської та В. Рунчака). *Мистецтвознавчі записки*. 2014. В. 25. С. 99–106.
10. Носуля А. В. Втілення образу Сари Бернар у оперній творчості Ю. Гомельської: до проблеми авторського стилю. *Музичне мистецтво і культура*. 2021. Вип. 32, кн. 2. С. 29–38.
11. Потоцька О. В. Музичний твір як предмет виконавської інтерпретації. *Музикознавча думка Дніпропетровщини*. 2014. В. 9. С. 139–152.
12. Самойленко О. І. Время или пространство музыки: полемические аспекты проблемы музыкальной темпоральности. *Київське музикознавство*. 2007. В. 21. С. 11–27.
13. Самойленко О. І. Музыковедение и методология гуманитарного знания. Проблема диалога. Одесса: Астропринт, 2002. 244 с. 297.
14. Серова О. Ю. Типа як специфіка презентації просторовочасових форм мінімалізму у музичній творчості. *Мистецтвознавчі записки*. 2012. В. 22. С. 119–126.
15. Сокол О. В. Виконавські ремарки: образ світу і музичний стиль. Одеса: Астропринт, 2013. 276 с.
16. Сучасні композитори України. Довідник сучасних композиторів України. Випуск 1. / Керівник проекту Кармела Ципколенко / редактори-упорядники Олександр Перепелиця та Юрій Семенов. Одеса: «Асоціація Нова Музика», 2002. 112 с.

Додаткова

1. Делорі Л. О. Вабі-Сабі: Пошук краси в недосконалоості. Київ: видавнича група «КМ-БУКС», 2020. 280 с.
2. Зимогляд Н. Ю. Градації медитативного в «Кітч-музиці для фортепіано» Валентина Сильвестрова. *Культура України*. Серія: Мистецтвознавство, 2018. Вип. 61. С. 106–116.
3. Кравченко Н. Ю. Філософія «МА» та її втілення у флейтових творах Кадзуо Фукусіми і Тосіо Хосокави. *Музичне мистецтво і культура*. Одеса, 2021. Випуск 37 книга 1. С. 327–339.
4. Маркова О. Поняття «інтонаційної ідеї» в світлі соціально-культурологічного підходу. *Українське музикознавство*, вип. 22. К., 1987. С. 23–30.
5. Самойленко О. І. Психологія мистецтва: сучасні музикознавчі проєкції: монографія. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020.
6. Физер Е. С. К проблеме названия музыкального произведения. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. К.: Міленіум, 2017. Вип 2. С. 178–183.

Інформаційні ресурси

1. Проскурня А. Феномен пам'яті в проєкції на стиль та образність творів композитора: дзвонарство як символ відзвуку в творчості В. Сильвестрова.

- / Рец. на фільм.: С. Буковського. Валентин Сильвестров. URL: <https://dzygamdb.com/uk/films/2131>
2. Раві Шанкар. Що таке рага. Різниця між європейською та індійською музикою. URL: <https://meditation-portal.com/chto-takoe-raga-otliche- evropejskojj-i-indijskojj-muzyki/>
 3. Clarkson, Austin, and Steven Johnson. "Rochberg, George." *In Grove Music Online*. 2001. URL: <http://www.oxfordmusiconline.com.proxy2.library.illinois.edu/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-0000023617>
 4. Govinda Maharaj B. S. Religion of the Heart. India. «Sripad Bhakti Premik Siddhanti Maharaj», 2009. 132 p. URL: <https://drive.google.com/file/d/0B10vemA2eHTGMkhyZEE3TEZORmc/view?pli=1&resourcekey=0-y8OaoBWwINsHNQMe-hesOQ>
 5. Henfry Asha. Blowing east: A set of performance practice instructions for a western flautist presenting Japanese and Indian inspired works. *Research Online*. Bachelor thesis of Performing Arts / Edith Cowan University, 2007. 69 p. URL: https://ro.ecu.edu.au/theses_hons/1301/
 6. Meditation on OM: Relevance from ancient texts and contemporary science. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2952121/>
 7. Offermans Wil. Bamboo Tones. *For the Contemporary Flutist Online*. URL: <https://www.forthethecontemporaryflutist.com/etude-04/>
 8. Offermans Wil. *Honami: Für Flöte Solo*. Germany: Zimmermann, 1994. 4 p. URL: <https://www.justflutes.com/shop/product/honami-wil-offermans#gref>
 9. Offermans Wil. *Tsuru-No-Sugomori: A Traditional Shakuhachi Piece for Flute Solo*. Frankfurt: Zimmermann, 1999. 10 p.
 10. Okajima, Shuri. «A comparison between the two works for flute, viola, and harp by toru takemitsu and claude debussy: influences of debussy on takemitsu and similarities between the two composers». Doctoral dissertation of musical arts / University of Arizona. The University of Arizona, 2007. 127 p.
 11. Ukiyo-e // Japanese Prints. URL: <https://www.theartstory.org/movement/ukiyo-e-japanese-woodblock-prints/>
 12. Williams P. The cults of Buddhas and Bodhisattvas. URL: https://is.muni.cz/el/1421/podzim2012/JAP116/um/36003903/Williams_Mahayan_a_Buddhism_Buddhas_and_Bodhisattvas.pdf